

423

8
pater 272 27

miejsce egzekucji : Systematycznie od r. 1942 do ^{końca} r. 1944.

- Polacy, żydzi, cudzoziemcy:

ile osób zamordowano,	Okolo 2150
-----------------------	------------

skąd przywieziono ofiary, 17 osób z Krynicy, resztę z więzienia
w Nowym Saczu.

nazwiska, wiek, zawód, adresy: Nazwiska, zawód, adresy nieznane.
wiek różny, przeważnie młodzi.
Osoby obojga płci, między nimi dzieci
od 6 do 8 lat.
Żydów zamordowano około 700, Polaków
resztę. 40 nazwisk chrześcijańskich

- 4/ czy wiadomo, o co oskarżono
ofiary, czy egzekucja była
resztę. 40 p. arcybisk. *zgodnie z*
zarządzeniem odwetowym i t.p.

Doprowadzanie skazanych z więzienia wskazuje na polityczną podstawę egzekucji.

- 5/ Kto dokonał egzekucji /żandarmi, Gestapo, S.S., policja, Wehrmacht/
żandarmeria i Gestapo przy pomocy volksdeutscherów z okolicznych miejscowości.

- 6/ Czy znane są nazwiska sprawców : Znany jest volksdeutscher Butz z Biczyc, powiat Nowy Sącz, reszta nieznana.

- 7/ Czy zwłoki zostały spalone, zniszczone w inny sposób / gdzie/:

Pogrzebane na miejscu egzekucji.

- 8/ Gdzie zostały pochowane zwłoki /dokładne miejsce /

W Edziostowie, na pastwisku wzdłuż wału ziemnego, porośniętego szeregiem krzaków.

- 9/- Opis grobu, rozniary grobu, ile ofiar przypuszczalnie w jednym grobie :

Grób wzdłuż przytoczonoego pod 8/ wahu,
długości 130 metrów, przeciętnej szerokości
3 metry, głębokości 3 metry. W jednej połowie
tego grobu przypuszczalna ilość 2000 osób,
w drugiej połowie /długości 60 m./ przypu-
szczalna ilość 150 osób.

W niektórych wypadkach wykonywano egzekucje nazwiskanych, rancuszkami osobach i w ta-
stanie wtracano je do grabu.

Лы. S

26

Q

426

10

Miejscowość: Biała niża
Gmina: Grybów
Powiat: Nawy Sącz
Województwo: Krakowskie

Z W E S T I O N A R I U S Z

o egzekucjach masowych i grobach masowych.

- 1/ data i miejsce egzekucji: Sierpień 1943 roku
2/ rodzaj egzekucji /rozstrzelanie, powieszenie itp./ rozstrzelanie

- 3/ dane, dotyczące zamordowanych:

~~Polacy, Żydzi, Niemcy, Rosjanie~~ żydzi

ile osób zamordowano: Około 300 osób / dokładnych danych brak/
skąd przywiezione ofiary: z Grybowa

nazwiska, wiek, zawód, adresy: Nazwiska nieznane

- 4/ czy wiadomo, o co oskarżono ofiary, czy egzekucja była zarządzeniem odwetowym itp.:

Nie wiadomo

- 5/ kto dokonał egzekucji /żandarmi, Gestapo, SS, policja, Wehrmacht/:

Gestapo przy współudziale policji polskiej

- 6/ czy znane są nazwiska sprawców /podać nazwiska/:

Z polskiej policji st. przedownik Kubala i st. post. Krzeszewski.

- 7/ czy zwłoki zostały spalone, zniszczone w inny sposób /gdzie/:

Zwłoki żydów po zastrzeleniu ułożone zostały w jednym wspólnym grobie we wsi Biała niża koło klaszteru S.S. Dominikanek i tam zagrzebane.-

- 8/ gdzie zostały pochowane zwłoki /dokładne miejsce/:
w Białej niżej koło klasztoru S.S. Dominikanek
- 9/ opis grobu /grobow/, rozmiary grobu, ile ofiar przypuszczalnie
w jednym grobie:
Jeden grób wspólny, pochowanych przypuszczalnie około 300 osób
- 10/ czy przeprowadzono ekshumację zwłok, czy urzędowo /protokół/,
gdzie pochowano zwłoki:
Nie

- 11/ czy są podstawy do ewentualnego zarządzenia późniejszej eks-
humacji:

Podpis wójta /burmistrza/

Sąd Grodzki w w osobie Sędziego
Grodzkiego przesłuchał dnia

wójta gminy;

powiatu:

burmistrza miasta;

nazwisko i imię: Kmaka Józefa

wiek: 49 lat

miejsce zamieszkania: Ptasek Nr.d.288

w charakterze świadka w trybie art.167,254 § 1.p.c. i 255 K.P.K.,
który po uprzedzeniu o odpowiedzialności za nieprawdziwe zeznanie,
zeznał, jak w powyższym kwestionariuszu, oraz dodał:

"Dane zawarte w powyższym kwestionariuszu zostały przeze mnie oso-
biście ustalone na podstawie oświadczeń, zapytywanych mieszkańców
gminy, własnych obserwacji i oględzin miejsca obozu /egzekucji, gro-
bu/

Protokół odczytano i podpisano.

Podpisy:

P r o t o k ó ł

spisany przez Sad Grodzki w Grybowie w dniu 5 października 1945 r.
na miejscu w gromadzie Biała Niska.-

Obecni :

Kierownik Sadu Rudolf Kulonowski
protokolant Włodzimierz Zapęka
wójt gminy Zbiorowej Grybów Józef Ksiek.-

Komisja sądowa przybyła na miejsce o godzinie 10 rano, gdzie
wójt Gminy Zbiorowej Grybów Józef Ksiek wskazał Sadowi miejsce
gdzie zostały pogrzebane zwłoki około 800 Żydów pochodzących
z Grybowa, zamordowanych przez Gestapo z Nowego Sącza w mie-
siącu sierpniu 1942 r.

Grób masowy znajduje się na łacie stanowiącej własność S.S. Domi-
nikanek w Białej Niskiej - na terenie gromady Biała Niska w od-
ległości około 180 metrów od szosy i toru kolejowego Grybów -
Tarnów oraz około 30 metrów od drogi gminnej wiedzącej z Białej
Niskiej do gromady Grodek - koło zagrody Władysława Kuksa.

Przedmiotowy Grób jest około 7 metrów długi i około 4 metry
szeroki, które to rozmiary są widoczne na skutek zapadłej w
głęb ziemi porosłej trawą.
Zwłoki ofiar nie były dotąd ekshumowane i pozostają w pierw-
otnej mogile.

Na tym protokół zakończono i podpisano, poczym komisja sądowa
wróciła furanką do Grybowa o godz. 12 w południe.-

Zak. i podr.

Włodzimierz Zapęka

Rudolf Kulonowski

Józef Ksiek

428

12

४

-

3.

11

- 8/ gdzie zostały pochowane zwłoki /dokładne miejsce/: cmentarz żydowski na terenie gromady Siolkowa.
- 9/ opis grobu /grobow/, rozmiary grobu, ile ofiar przypuszczalnie w jednym grobie: wspólny grób
- 10/ czy przeprowadzono ekshumację zwłok, czy urzędowo /protokół/, gdzie pochowano zwłoki: - -

- 11/ czy są podstawy do ewentualnego zarządzenia późniejszej ekshumacji: - -

Pieczęć:

Podpis wójta /burmistrza/

Sąd Grodzki w Grybówce..... w osobie Sędziego Grodzkiego Rudolfa Kulinańskiego.... przesłuchał dnia 5/10/1945

~~Wójta gminy~~
burmistrza miasta: Grybów

powiatu: nowosadeckiego

nazwisko i imię: Krak Bernard

wiek: 58 lat 58

miejsce zamieszkania: Grybów

w charakterze świadka w trybie art. 107, 254 § 1.p.c. i 255 K.P.K., który po uprzedzeniu o odpowiedzialności za nieprawdziwe zeznanie, zeznał, jak w powyższym kwestionariuszu, oraz dodał:

"Dane zawarte w powyższym kwestionariuszu zostały przeze mnie osobiście ustalone na podstawie oświadczeń, zapytywanych mieszkańców gminy, własnych obserwacji i oględzin miejsca obczu /egzekucji, grobu/

Protokół odczytano i podpisano.

Podpisy:

B. Krak

R. Kulinański

Miejscowość: Rożnów
 Gmina: Kobyle Gródek
 Powiat: Nowy Sącz
 Województwo: krakowskie

KWESTIONARIUSZ

o egzekucjach masowych i grobach masowych.

- 1/ data i miejsce egzekucji: druga połowa września 1942 r. Rożnów
- 2/ rodzaj egzekucji /rozstrzelanie, powieszenie itp./ rozstrzelanie

- 3/ dane, dotyczące zamordowanych: Żydzi

Polacy, Żydzi, cudzoziemcy:

liczba osób zamordowanych: 22 osoby

skład przywieziono ofiary: z obozu pracy na Zaporze w Rożnowie

nazwiska, wiek, zawód, adresy: nieznane

- 4/ czy wiadomo, o co oskarżono ofiary, czy egzekucja była zarządzeniem odwetowym itp.:

egzekucja była zarządzeniem na tle zapobiegnięcia rozszerzania się infekcyjnych chorób, rozstrzelano bowiem tylko osoby chore na czernię.

- 5/ kto dokonał egzekucji /zincarni, Gestapo, SS, policja, Wehrmacht, NKd.

egzekucji dokonali funkcjonariusze Gestapo z Nowego Sącza

- 6/ czy znane są nazwiska sprawców /podać nazwiska/:

N. Gorka - nazwiska innych sprawców nieznane.

- 7/ czy zwłoki zostały spalone, zniszczone w inny sposób /gdzie/:

nie

- 8/ gdzie zostały pochowane zwłoki /dokładne miejsca/;
zwłoki pochowano na szczycie góry zwanej Iaziska w Rożnowie w odle
około 200 m. od t. zw. willi zwanej Wolshonówki
9/ opis grobu /grobow/, rozmiary grobu, ile ofiar przypuszczalnie
w jednym grobie: 3 porozrzucane obok siebie groby, 2 z nich zupełnie
zniekształcone 1 o rozm. 2,5 x 2,5 m. W poszczególnych grobach pochowa-
no w jednym grobie zniw. 7 osób; w 2 zniw. 3 osoby; w widocznym 12 ofi-
10/ czy przeprowadzono ekshumację zwłok, czy urzędowo /protokół/,
gdzie pochowano zwłoki: nie przeprowadzono.

- 11/ czy są jakieś inne ewentualnego zarządzenia późniejszej eks-
humacji

Podpis wójty /burmistrza/

Małek Adam

Wójt Gminy

Sąd Grodzki pow. Nowy Sącz..... w osobie Sędziego
Grodzkiego ..27.II.45 r. przesłuchał dnia ..27.II.45 r.

wójta gminy: Kobyle Gród
burmistrza miasta;

powiatu: nowosądeckiego

nazwisko i imię: Adam Małek

wiek: lat 55

miejsce zamieszkania: Przydonica Nr. domu 78 pow. Nowy Sącz

w charakterze świadka w trybie art. 107, 254 § 1 p.c. i 255 K.P.K.,
który po uprzedzeniu o odpowiedzialności za nieprawdziwe zeznanie,
zeznał, jak w powyższym kwestionariuszu, oraz dodał:

*Dane zawarte w powyższym kwestionariuszu zostały przeze mnie oso-
biście ustalone na podstawie oświadczeń, zapytywanych mieszkańców
gminy, własnych obserwacji i oglądzin miejsca obozu /egzekucji, gro-
bu/

Protokół odczytano i podpisano.

Podpisy:

Małek Adam

Wójt Gminy

Sędziowie: Sędzi

Ha 46

spisany przez Sąd Grodzki w Nowym Sączu dnia 27 września 1945 r. na miejscu wizji lokalnej masowego grobu zamordowanych przez Niemców ofiar w Roznowie Zaporze.

Obecnie: Sędzie A. Benisz

Protokolant St. Chwałowicz

Po przybyciu komisji w powyższym składzie do Roznowa Zapory wójt gminy Kobyłe Gródek Adam Małek wskazał komisji miejsce masowego grobu straconych przez rozstrzelanie żydów z wyjaśnieniem, że miejsca egzekucji pochowano straconych.-

Sędzia naocznie stwierdza, że okazany przez wójta masowy grób znajduje się w lesie na szczycie góry zwanej "Łęziaka" o wymiarach 2.5 X 2.5 m. wysokości 50 cm. Na miejscu grobu rośnie kilka samozasianych brzošek o wysokości 50 cm. W opisanym grobie wedle wyjaśnienia wójta pochowano 12 ofiar. Od tego grobu w kierunku północnym w odległości 24 kroków na miejscu spadziwym góry znajduje się 2-gi grób w którym pochowano wedle wyjaśnienia wójta 7 ofiar. Grób ten jest zupełnie zniwelowany dostosowany do terenu spadziwego, zasypany igliwem.-

Po przeciwnej stronie pierwszego grobu w kierunku południowym w odległości 22 kroków znajduje się 3-ci grób już poza obrębem lasu w którym wedle wyjaśnienia wójta pochowano 3 ofiary. Grób ten również jest zupełnie zniwelowany i znajduje się na pastwisku, które przylega do gruntu ornego ciągnącego się w kierunku Zapory wodnej w Roznowie.

Małek Adam
Wójt Gminy

Sędzia

Protokolant:

[Signature]

[Signature]

KWESTIONARIUSZ

O EGZEKUCJACH masowych i grebach masowych

- 1/data i miejsce egzekucji: od sierpnia do grudnia 1942 r.
w Korzennej
- 2/ Rodzaj egzekucji: rozstrzelanie
- 3/Dane dotyczące zamordowanych: Kyński Pelacy, Żydzi, Cudzoziemcy: Żydzi
ile osób zamordowano: 13 różnej płci w tym 4 kobiety,
skąd przywiezione ofiary: żydzi z okolicy 2 z Kogilna
nazwiska, wiek, zawód, adresy: Gutwirth Abraham z Librankowej
Uszar Popiel, Jakub Popiel, Maria Popiel stanowiący rodzinę i
z Lipnicy W. Fajga Popiel z Lipnicy Wielkiej w wieku od 20-60 lat
najwięcej młodych. Łapane ich po drogach za to, że nie zgłosili się
do Getha.
- 4/Czy wiadomo o co oskaczono ofiary, czy egzekucja była zarządzeniem
odwetowym odpowiedź jak pod 3.
- 5/Kto dokonał egzekucji systematycznie jeden i ten sam bandyta
- 6/ Czy znane są nazwiska sprawców : Hias Józef
- 7/Czy zwłoki zostały spalone zniszczone w inny sposób: nie
- 8/Gdzie zostały pochowane zwłoki: w Korzennej na pastwisku nad strumy-
nykiem w poszczególnych grebach przeważnie po jednej osobie w
jednym wypadku po dwie osoby w drugim 3 osoby, w grebach obok siebie, 11
wykopywanych. Greby te są obecnie zupełnie zatarte i zrównane
z resztą powierzchni ziemi.
- 9/Opis grebów: jak pod 8
- 10 Czy przeprowadzone ekshumacje zwłoki: nie
- 11/Czy są podstawy do zarządzenia późniejszej ekshumacji: niewiadome
- 12/

Pięć

Podpis Wójta:

[Podpis]

art.255 K.P.K., który po uprzedzeniu o odpowiedzialności za
nieprawdziwe zeznanie, zeznał jak w powyższym kwestionariuszu,
oraz dodał:

dane zawarte w powyższym kwestionariuszu zostały przekazane osobie
ustalone na podstawie oświadczeń, śledztwanych mieszkańców Gminy
własnych obserwacji i oglądzin miejsca zbrodni/egzekucji grobów/

Protokół odczytano i podpisano.

Podpisy:

Przewodniczący
Sejmik Sebastian
(Sejmik (pau))
Waldemar Lotko

Waldemar Lotko

- 6/ gdzie zostały pochowane zwłoki /dokładne miejsce/: *W Hrabstwie
miejscowości egzekucyjnej*
- 9/ opis grobu /grobow/, rozmiary grobu, ile ofiar przypuszczalnie
w jednym grobie: *normalnie rozmiary grobu, zaważenie
całkowicie ofiary*
- 10/ czy przeprowadzono egzekucję: zwłok, czy urzędowo /protokół/,
gdzie pochowano zwłoki: *nie*
- 11/ czy są podane do ewentualnego zarządzenia późniejszej eks-
humacji: *Tak*

Sieczek

Podpis: wójt /burmistrz/

Wójt Groduki: *Władysław Górn* w osobie Burmistrza
Grodzkiego: *Władysław Górn* przestąpił dnia: *29.10.1944*

wójt gminy: *Władysław Górn* powiatu: *obwód lwowski*
burmistrz miasta:

nazwisko i imię: *Władysław Górn*

wiek: *33*

miejscowość zamieszkania: *Korzenica*

w charakterze świadka w trybie art. 107, § 1 i 255 K.P.K.,
który po uprzedzeniu o odpowiedzialności za nieprawdziwe zeznanie,
zeznał, jak w powyższym kwestionariuszu swą dotąd:

Dane zawarte w powyższym kwestionariuszu zostały przeze mnie osobiście
ustalone na podstawie oświadczeń, zapytanych mieszkańców gminy, własnych
obserwacji i oglądzin miejsca obozu /egzekucji, grobu/

Protokół odczytano i podpisano.

Podpisy:

Władysław Górn
złoty sekretarz
(Sędzia pan)
Władysław Górn

Władysław Górn

49

Miejscowość: Krynica
Gmina: Krynica
Powiat: Nowy Sącz
Województwo: Kraków

435

KWESTIONARIUSZ

o egzekucjach masowych i grobach masowych.

- 1/ data i miejsce egzekucji. lato, i jesień 1943 oraz rok 1944
południowy stok góry "Krzyżowej" obok skoczni w Krynicy Żaroju.
2/ rodzaj egzekucji /rozstrzelanie, powieszenie itp./

3/ dane, dotyczące zamordowanych:

Polacy, Żydzi, cudzoziemcy: Polacy i Żydzi.

ile osób zamordowano: najmniej 8/osiem /osob.Przypuszczalnie
rozstrzelano więcej osob. Można by to stwierdzić po rozkopaniu
skąd przywieziono ofiary: części stoku góry.
Z lokalu Gestapo w Krynicy.

nazwiska, wiek, zawód, adresy: Nazwiska, wiek, zawód i adresy
ofiar nieznane.Chodzi tu bowiem o osoby nie pochodzące z
Krynicy lecz o przyjezdnych, głównie kuracjuszy, którzy w
Krynicy przebywali tylko czasowo.Żydzi stali zamieszkałi w
Krynicy zostali jeszcze w jesieni 1940 roku wysiedleni do
Nowego Sącza i do innych miejscowości w powiecie Nowo-sądeckim
i w sąsiednich powiatach.

4/ czy wiadomo, o co oskarżono ofiary, czy egzekucja była za-
rządzeniem odwetowym itp.: Ofiary oskarżono prawdopodobnie o to,
że były pochodzenia żydowskiego

5/ kto dokonał egzekucji /żandarmi, Gestapo, SS, policja, Wehrmacht/:
Egzekucji dokonywali gestapowcy z Krynicy.Do gestapo Krynicy
należeli Karl Grese, Michels i Augustyniak / imiona tych dwóch
ostatnich niewiadome.

6/ czy znane są nazwiska sprawców /podać nazwiska/:
Rozstrzeliwali głównie Karl Grese, strzelał również Michels.

7/ czy zwłoki zostały spalone, zniszczone w inny sposób /gdzie/:
Zwłoki wszystkich ofiar chowano w grobach na miejscu egzekucji.
Najpierw kopano groby, następnie ofiary musiły się rozstracać
do kolan lub nawet do nóg, następnie położyć się do grobu,
i w grobie ofiary strzelano.Jedną kobietę zastrzelono w ten
sposób że prowadził ją nie jaki Stec a gestapowiec Michels
z tyłu strzelił do niej.

Miejscowość: Krynica
 Gmina: Krynica
 Powiat: Nowy Sącz
 Województwo: Kraków

436

50

KWESTIONARIUSZ

o egzekucjach masowych i grobach masowych.

- 1/ data i miejsce egzekucji: jesień 1942 i rok 1943 na cmentarzu żydowskim w Krynicy, ziroju.
- 2/ rodzaj egzekucji /rozstrzelanie, powieszenie itp./
rozstrzelanie
- 3/ dane, dotyczące zamordowanych:

Polacy, Żydzi, cudzoziemcy: Prawdopodobnie Żydzi

Ile osób zamordowano: najmniej 6 /sześć / osób. Przypuszczalnie rozstrzelano znacznie więcej osób. Można by to stwierdzić po rozkopaniu skąd przywieziono ofiary. części dolnej cmentarza.

Z lokalu Gestapo w Krynicy.

nazwiska, wiek, zawód, adresy: nazwiska, wiek, zawód i adresy

ofiary nieznane. Chodzi tu bowiem o takie osoby które nie pochodziły z Krynicy lecz z innych miejscowości Polski, a w Krynicy przebywały tylko czasowo. Wszyscy Żydzi stale zamieszkali w Krynicy zostali w jesieni 1940 roku wysiedleni do Nowego Sącza i do innych miejscowości powiatu Nowo-sądeckiego i sąsiednich powiatów.

- 4/ czy wiadomo, o co oskarżono ofiary, czy egzekucja była zarządzeniem odwetowym itp.: ofiary oskarżono prawdopodobnie o to że są Żydami względnie że są pochodzenia żydowskiego.
- 5/ kto dokonał egzekucji /zandarmi, Gestapo, SS, policja, Wehrmacht/.
Egzekucji dokonali Gestapowcy z Krynicy. Do Gestapo w Krynicy należeli Karl Grese i Michels / imię niewiadome / oraz Augustyniak / imię niewiadome /
- 6/ czy znane są nazwiska sprawców /podać nazwiska/:
Egzekucje przeprowadzał t.j. strzelał Karl Grese, rozstrzelali również Michels i Augustyniak.
- 7/ czy zwłoki zostały spalone, zniszczone w inny sposób /gdzie/:
Zwłoki wszystkich ofiar chowano w grobach na miejscu egzekucji. Najpierw kopano grób a następnie ofiary musiały się rozebrać. położyć do grobu przeważnie głową do ziemi i tam w grobie ofiar, strzelano.

115

8/ gdzie zostały pochowane zwłoki /dokładne miejsce/: Zwłoki ofiar zostały pochowane w trzech oddzielnych grobach, /jedna, dwie i trzy osoby/. Groby te leżą obok siebie w dolnej części cmentarza żydowskiego.

9/ opis grobu /groby/: rozmiary grobu, ile ofiar przypuszczalnie w jednym grobie: 3 groby ofiar leżą obok siebie w odległości 10, 22 i 26 kroków od kolumny cmentarnej. Pierwszy grób /2 osoby/ ma 2 m. 41. 1.5 m. szer. drugi grób /1 osoba/ ma 2 m. 41. 1.80 m. szer. trzeci grób /3 osoby/ 2 m. 41. 1.5 m. szer. ziemia na grobach opadnięta i porośnięta trawą. Część grobów częściowo przeprowadzono ekshumację zwłok, czy urzędowo /protokół, część nie/

10/ czy przeprowadzono ekshumację zwłok, czy urzędowo /protokół, część nie/ Ekshumacji zwłok nie przeprowadzono, natomiast otwarto groby wizer opisane w obecności Komisji sądowej, celem stwierdzenia obecności i ilości ofiar w danym grobie.

11/ czy są podane do ewentualnego zarządzenia późniejszej ekshumacji: tak.

Pięczęć:

Podpis wójty /burmistrza/

Sąd Grodzki w Muszynie w osobie Sędziego Grodzkiego Dr. Z. S. Gulinskiego przesłuchał dnia 26. X. 1945 na miejscu w Krynicy

wójta-gminy:

powiatu: Nowy Sącz

Burmistrza miasta: Krynica Zdrój

nazwisko i imię: Dr. Zawadowski Julian

wiek: lat 43

miejsce zamieszkania: Krynica willa "Biały Orzeł".

w charakterze świadka w trybie art. 107, 254 § 1 p.c. i 255 K.P.K., który po uprzedzeniu o odpowiedzialności za nieprawdziwe zeznanie, zeznał, jak w powyższym kwestionariuszu, oraz dodał:

"Dane zawarte w powyższym kwestionariuszu zostały przeze mnie, osobiście ustalone na podstawie oświadczeń, zapytywanych mieszkańców gminy, własnych obserwacji i oględzin miejsca obozu /egzekucji, groby/

Protokół odczytano i podpisano.

Podpisy:

Julian Zawadowski
Karol Górc
protokola
S. Gulinski

Miejscowość : Krynica
Gmina : Krynica
Powiat : Nowy Sącz
Województwo : Kraków

437
P r o t o k ó ł

51

ogłędzin miejsca masowej egzekucji i masowego grobu osób zamordowa-
nych przez okupanta na cmentarzu żydowskim w Krynicy ^{Zdroju} przy ulicy
Polnej. Spisany dnia 27, września 1945.

Obecni : Sędzia Dr. Z. Syguliński
Protokolant : Karol Gerc
Z ramienia Zarządu Miejskiego w Krynicy, adwokat Leopold Gruber
i Nowak Stanisław, oraz Andrzej i Stefan Wronowie.

Sędzia Sądu Grodzkiego w Muszynie Dr. Z. Syguliński, przy udziale proto-
kolanta K. Gerca i w obecności delegowanych przez Zarząd Miejski w
Krynicy Zdroju adwokata Leopolda Grubera i Stanisława Nowaka, przepro-
wadził osobiście w trybie art. 254 § 1 pkt. c/ i 255 kpk, ogłędzin miej-
sca przestępstwa i stwierdził co następuje :

na cmentarzu żydowskim po stronie północno zachodniej kostnicy tuż
przy ogrodzeniu znajduje się masowy grób ofiar okupanta, przyczem
ofiary te chowano w grobach pojedynczo po dwie i więcej osób, zależ-
nie od tego ile w danym dniu osób rozstrzelano. Ponieważ nie można
było ustalić czy i ile osób w danym miejscu zostało pochowanych,
przeto zarządzono odkrycie grobów, i stwierdzono co następuje :

1/ jakie 10 kroków od kostnicy w niżej położonej części cmentarza tuż
przy ogrodzeniu znajduje się wspólny grób osób. Zwłoki tych osób po-
chowano w grobie głębokim około 80 cm, przyczem stwierdzić należy że
dno grobu było nierówne tak że jedne zwłoki mężczyzny wzrostu średnie
go leżą na prawym boku, w mniejwięcej równej pozycji, a drugie zwłoki
również mężczyzny leżące twarzą do ziemi leżą nierówno, gdyż głowa
i tułów leżą wyżej, zaś nogi zakamane w kolanach leżą znacznie ni-
żej przyczem stopy leżą wyżej a kolana zakamane głębiej. Zwłoki pier-
wszego mężczyzny leżące na prawym boku pochowano bez ubrania, ale w
bieliźnie. Rękaw na lewej ręce podkasany. Zwłoki drugiego mężczyzny
leżące twarzą do ziemi pochowane zostały bez ubrania i bez bielizny.
Jedne i drugie zwłoki w zupełnym rozkładzie i nie do rozpoznania.

W odległości 12 kroków od tego grobu rozkopano drugi grób pojedynczy zwłoki leżące w tym grobie zupełnie rozłożone i nie rozpoznania czy to są zwłoki mężczyzny czy też kobiety. W każdym razie są to zwłoki osoby dorosłej.

W odległości 4 - ch kroków od tego pojedynczego grobu na trafiono po rozkopaniu na wspólny grób trzech osób, które leżą ściśnięte jedna koło drugiej. Zwłoki tych osób w zupełnym rozkładzie i nie do rozpoznania. Jedne zwłoki wskazują na kobietę gdyż czaszka mniejsza a przy cząstce zwój włosów zmieszanych prawdopodobnie z chustką. Zwłoki te leżą w głębokości około 70 cm.

Wiecej grobów nie rozkopywano. Według oświadczeń obecnych na miejscu Stanisława Nowaka i Wrony Andrzeja na cmentarzu zostało rozstrzelanych wiecej osób i na tymże cmentarzu osoby zostały pochowane. Gdyby rozkopano całą przestrzeń od kolumnicy do ogrodzenia na całą długość która wynosi 50 kroków niewątpliwie na całej tej długości stwierdzono by dalsze groby, gdyż jak obecny Andrzej Wrona twierdzi w jednym dniu wymierzono na cmentarz kilka dorózek z ofiarami.

Jeżeli chodzi o bliższe dane co do zamordowanych to danych tych w żaden sposób nie można ustalić gdyż nikt nie był obecny w pobliżu miejsca egzekucji, gdyż "Gestapo" wykonywało egzekucje w nocy względnie wieczorem, a osób zamordowanych na cmentarzu żydowskim nikt z obecnych nie znał. W każdym razie można przypuszczać że chodzi tu o zamordowanych Żydów, na co wskazuje wybranie cmentarza żydowskiego jako miejsca egzekucji i miejsca pochowania zwłok.

Egzekucje odbywały się na miejscu na cmentarzu względnie już w wykopanych grobach, na co wskazuje ułożenie zwłok. Jedne leżące równo, inne rzucone do grobu. Egzekucje wykonywali gestapowcy Grasse, Michels i Augustyniak. Protokół odczytano i podpisano:

Grasse
Karol

Augustyniak
Mulinski

Wrona
Nowak

Sędzia Sprawujący Kierownictwo Sądu Grodzkiego
Muszyna, dnia 20 października 1945 r.
Pres. 252/45

Do

Ministerstwa Sprawiedliwości
Biuro Głównej Komisji Badania Zbrodni Niemieckich

W W a r s z a w i e

... W wyniku tych dochodzeń ustalono, że w całym okręgu Sądu Grodzkiego w Muszynie nie było w czasie okupacji żadnego oboru. Jeżeli chodzi o masowe egzekucje i masowe groby stwierdzono co następuje:

Na obszarze ~~miasta~~ Krynicy Źdroju są dwa miejsca masowych egzekucji i masowych grobów, a to cmentarz żydowski w Krynicy przy ul. Polnej a w szczególności dolna część tego cmentarza na północny zachód od kostnicy cmentarnej oraz południowy zalesiony stok góry Krzytowej. Na cmentarzu żydowskim znaleziono 6 ofiar, zaś na górze Krzytowej 8 ofiar reżimu hitlerowskiego. Przypuszczać jednak należy, że tak na cmentarzu żydowskim, jak również na górze Krzytowej leży więcej ofiar, lecz obecnie z powodu upływu dłuższego czasu, z powodu świadków egzekucji, nie można było odszukać tych miejsc gdzie groby się znajdują. Zasadniczo należy, że egzekucje odbywały się tajemniczo w noc z miastem na górze Krzytowej lub na cmentarzu żydowskim, a tak cmentarz żydowski jak i góra Krzytowa znajdują się poza obrębem miasta w z niesamozasakanej części Krynicy. W pobliżu cmentarza mieszka rodzina Wronów i członek tej rodziny Andrzej Wrona a również krewny Andrzej Wrony Stefan Wrona twierdzą stanowczo, że tak na cmentarzu żydowskim jak i na górze Krzytowej leży więcej ofiar reżimu hitlerowskiego.

W przybliżeniu dokładne stwierdzenie ilości ofiar byłoby możliwe po rozkopaniu całej dolnej części cmentarza żydowskiego na północny zachód od kostnicy i dużego terenu na górze Krzytowej....

... Na terenie miasta Muszyna jest jeden masowy grób, który był zarazen miejscem masowej egzekucji, a to grób 3-ch braci Beerów pochodzących z Rymanowa. Grób ten leży u południowo-zachodniego podnóża góry Zamkowej w Muszynie. Nadto na terenie tego miasta jest jedno miejsce masowej egzekucji. Miejsce to stanowi szkarpa kolejowa naprzeciw budynku atacyjnego. Na szkarpie tej w okresie przewożenia pociągami Żydów z Węgier i Czechosłowacji, w czasie postojów pociągów na stacji w Muszynie, zastrzelono 3-ch lub 4-ch Żydów.

Na obszarze gminy /zbiorowej/ Muszyna są dwa masowe groby, które stanowią zarazen miejsce masowych egzekucji. Jeden masowy grób znajduje się na nie poświęconej części cmentarza gr.kat. w Powroźniku. Jest to grób rodziny Hilmanów która składała się z 3-ch osób. Miejscem masowej egzekucji tej rodziny był dom Szemana Szeszawińskiego w Powroźniku, położony tuż przy ul. Powroźnik - Krynica wś. Drugi masowy grób znajdował się w lesie na terytorium gromady Wojkowa. Grób ten względnie najbliższe sąsiedztwo tego grobu było miejscem masowych egzekucji rozstrzelanych na podstawie wyroku niemieckiego Sądu polowego zasądzonych za potajemny ubój 3-ch mężczyzn narodowości ukraińskiej a to Konrada i Asafata Patuków tudzież Konstantego Rybiankiego. Poza tym na obszarze tej gminy do której należy 9 gromd.....

... Jeżeli chodzi o gminę /zbiorową/ Łabowa to tylko obszar 3-ch gromad....
... należy do okręgu tuteż Sądu. Na terenie tych gromad - tylko w Rostoku Wielkiej znajdują się na cmentarzu gr.kat. jeden masowy grób 5-ciu ofiar. Ofiary te zastrzelono w pobliżu plebanii gr.kat. w Rostoku wielkiej

... Wspomnieć tu jeszcze należy o pojedynczych wypadkach zastrzeleni wględni śmierci osób aresztowanych przez Gestapo. I tak w styczniu 1940 r. został zastrzelony woźny Sądu Grodzkiego w Muszynie Antoni Kita. Wymieniony został pochowany na cmentarzu rzym.kat w Muszynie. W lokalu Gestapo w Muszynie powiesił się a nie jest wykluczone że został zastrzelony Jerzy Roland. Miało to miejsce w roku 1940. Również Jerzy Roland został pochowany na cmentarzu rzym.kat. w Muszynie.

W czasie przewożenia Żydów pociągami z Węgier w lecie 1944 uciekło z jednego transportu kilku Żydów. Za jaki dzień po ucieczce został w Muszynie na Folwarku przychwycony jeden z tych Żydów, mężczyzna około 18 letni i za pierwszy mostem kolejowym na Popradzie na Folwarku w odległości około 130 kroków od budki kolejowej zastrzelony i na miejscu egzekucji pochowany.

Jakoś w lecie lub pod jesień 1943, gdy rozpoczęła się akcja budowy okopów na wschodzie, zabierano przymusowo do okopów również ludzi z Muszyny i okolicy. Ludzi zabranych przed wysłaniem na Wschód gromadzono w szkole w Muszynie gdzie ich pilnowano, a następnie po zgromadzeniu większej ilości wywołano pociągami. Jeden z zabranych przymusowo usiłował siębie, wywalił się już poza budynek szkolny i w sieni drugiego z kolei od szkoły położonego budynku został zatrzymany i zastrzelony przez żołnierza niemieckiego. Zwłoki zostały zabrane przez rodzinę. Zastrzelony był Polakiem.

... Następny wypadek miał miejsce w lecie 1944. Również i wtedy chwymano ludzi do pracy przy okopach. Tym razem budowano już okopy w najbliższym sąsiedztwie Muszyny. Ludzi zatrzymanych osadzano tymczasowo w szkole a następnie wywołano na miejsce na budowy okopów. Jeden z zatrzymanych, którego nazwiska nie ustalono, wywalił się również poza budynek szkolny i kiedy był już na podwórzu szkolnym za kłk za klozetami został zastrzelony przez żołnierza niemieckiego. Zabity był narodowości ukraińskiej i pochodził prawdopodobnie ze Wschodu. Zwłoki zabitego pochowano na cmentarzu rzym.kat. w Muszynie w oddzielnym miejscu tam gdzie chowano zmarłych w barakach ukraińców.

Sędzia Sprawujący Kierownictwo Sądu Grodzkiego

/Dr Zygmunt Syguliński/

Ogłędzin miejsca masowej egzekucji i masowego grobu osób zamorowanych przez okupanta na górze Krzyżowej obok skoczni w Krynicy Zdroju spisany w dniu 27 września 1945 na miejscu w Krynicy Zdroju.

Obecni: Sędzia Dr. Z. Syguliński

Protokolarz: Karol Gerc

adw. Leopold Gruber

Stanisław Nowak

Andrzej Wrona

Stefan Wrona

Z ramienia Zarządu Miejskiego w Krynicy

Sędzia Sądu Grodzkiego Dr Z. Syguliński, przy udziale protokolarza K. Gercy i w obecności delegowanych przez Zarząd Miejski w Krynicy Zdroju adw. Leopolda Grubera funkcjonariusza Zarządu Miejskiego Stanisława Nowaka Andrzeja i Stefana Wronów, przeprowadził osobiście w trybie art. 254 § 1 p.o. i 255 k.p.k. oględziny miejsca przestępstwa i stwierdził co następuje: Na południowym zalesionym stoku góry Krzyżowej, której stok rozpoczyna się po drugiej stronie ulicy Polnej licząc od cmentarza żydowskiego, w odległości około 500 m. od cmentarza żydowskiego - mają się znajdować według oświadczeń Andrzeja Wrony który mieszka przy ul. Polnej groby pomordowanych ofiar reżimu hitlerowskiego.

W miejscach wskazanych przez Andrzeja i Stefana Wronów już zarośniętych trawą gdzie ziemia z powodu nierówności powierzchni wykazuje jeszcze ślady kopania, - rozkopano ziemię i po rozkopaniu stwierdzono co następuje: Na małej polanie wyżej opisanej góry znajdują się dwa oddzielne groby tuż obok siebie położone; w jednym grobie leżą dwie osoby zaś w drugim grobie jedna osoba. Odległość jednego grobu od drugiego wynosi 1 metr. Według oświadczeń Andrzeja Wrony, który przymuszony przez gestapowców kopał te groby - dwie osoby leżące w jednym grobie miały mieszkać w willi "pod Góralem". Byli to mężczyźni prawdopodobnie pochodzenia żydowskiego.

Osoba leżąca w oddzielnym grobie nieco później rozstrzelana była także mężczyzną ale w jakiej willi zamieszkiwała tego nie wiadomo. Tak pierwsze dwie ofiary jak i następna jedna ofiara reżimu hitlerowskiego mieszkali w Krynicy tylko chwilowo jako kuracjusze.

Żołęki wszystkich ofiar w zupełnym rozkładzie i nie do rozpoznania. Wszystkie trzy ofiary zostały rozstrzelane przez gestapowców Karola Gresse i Michelsa (imię niewiadome) na miejscu w grobach względnie tuż koło grobów.

W odległości 30 kroków od tego miejsca gdzie znajdują się pierwsze dwa groby, znajduje się grób w którym leży jedna osoba. Według zapoznania Andrzeja Wrony była to kobieta która miała być kucharką w willi "Stella" i miała być rozpoznana jako żydówka i zastrzelona na miejscu przy grobie względnie w samym grobie w jesieni 1944. I ten grób rozkopano. Wówczas

są widoczne złota i platynowe zęby. Same zwłoki w rozkładzie.

Wszystkie wyżej opisane groby leżą w obrębie tzw. cmentarza paiego: okolone go drutem i palikami żelaznymi.

W odległości 6dm.kroków od tego ostatniego grobu leży dalszy masowy grób w którym według zapodania Andrzeja Wrony leży 4 osoby, - to jest 3ch.mężczy, i 1 kobieta rozstrzelane przez gestapowców Gressego i Michelsa w jesieni 1943. Ten ostatni grób leży już poza obrębem tzw. paiego cmentarza. Nawierzchnia na tym grobie nieco zapadnięta. Ponieważ Andrzej Wrona nie miał żadnych wątpliwości co do miejsca położenia tego grobu i ilości ofiar, przeto grobu tego nie rozkopywano. Ofiary rozstrzelano w grobach, zaś jedną z tych ofiar /kobietę/ rozstrzelano koło grobu.

Wszystkie zwłoki leżą jakie 70 do 80 cm. pod powierzchnią ziemi.

Ponieważ Andrzej Wrona a również ~~Stefan~~ Wrona i Stanisław Nowak twierdzą, że na górze Krzyżowej zostało rozstrzelanych więcej osób przeto rozkopywano ziemię i w innych miejscach gdzie przypuszczano że znajdować się groby, jednak na zwłoki nie natrafiono. W każdym razie można przyjąć, że na tej górze rozstrzelano więcej osób nie tylko Polaków pochodzenia żydowskiego ale również Polaków z pochodzenia.

Wszystkie groby leżące na stoku góry Krzyżowej należy traktować jako jeden masowy grób.

Czynność zakończono o godz. 19tej.

Protokoł odczytano i podpisano:

Leopold
Jan

Stanisław Nowak

Stefan

Wrona

Karol

Wrona

+ Głw, 11.3.1966

Miejscowość: Muszyna
 Gmina: Muszyna
 Powiat: Nowy-Sącz
 Województwo: Kraków

D

INTERWJEW

o egzekucjach masowych i grobach masowych.

- 1/ data i miejsce egzekucji: marzec 1943 w lasku z południowozachodniego podnóża góry Żankowej w Muszynie powiat Nowy-Sącz
- 2/ rodzaj egzekucji /rozstrzelanie, powieszenie itp./ rozstrzelanie

- 3/ dane, dotyczące zamordowanych:

Polacy, Żydzi, cudzoziemcy; Żydzi

ile osób zamordowano: zamordowano 3 osoby

skład przywieziono ofiary: z gestapo w Krynicy. Ofiary były przychwycone podczas przekraczania granicy z Czechosłowacji do Polski na terytorium Gminy Zbiorowej Muszyna.

1/ N. Beer lat około 30 pochodzący z Rymanowa

2/ N. Beer lat około 25 brat pierwszego pochodzący z Rymanowa

3/ N. Beer lat około 20 brat pierwszego i drugiego pochodzący z Rymanowa. Zawód ofiar niewiadomy.

- 4/ czy wiadomo, o co oskarżono ofiary, czy egzekucja była zarządzeniem odwetowym itp.: Osoby wyżej wymienione rozstrzelano prawdopodobnie dlatego że byli Żydami.
- 5/ kto dokonał egzekucji /żołnierze, Gestapo, SS, policja, Wehrmacht/: Egzekucję wykonał gestapowiec Karol Gress pochodzący z gestapo z Krynicy.
- 6/ czy znane są nazwiska sprawców /podać nazwiska/: gestapowiec Karol Gress.
- 7/ czy zwłoki zostały spalone, zniszczone w inny sposób /gdzie/: zwłoki pochowano na miejscu egzekucji.

- 8/ gdzie zostały pochowane zwłoki /dokładne miejsce/: Zwłoki wszystkich zamordowanych pochowane na miejscu egzekucji w lesku świerkowym w odległości 400 m. od drogi Muszyna-Ziębkie obecnie nazywającej się ul. Grunwaldzką.
- 9/ opis grobów/ rozmiary grobu, ile ofiar przypuszczalnie w jednym grobie: Wspólny grób ofiar leży tuż pod brzegiem góry zamku w Muszynie. Grób ma 3 m. szerokości i 4.50 m. długości. Nasyw grób wznosi się jakie 10 do 20 cm. ponad poziom i pokryty jest trawą. Południowo i zachodni brzeg grobu obłożony jest zwykłymi kamieniami z potoku.
- 10/ czy przeprowadzono ekshumację zwłok, czy urzędowo /protokół/, gdzie pochowano zwłoki, nie.

- 11/ czy są podstawy do ewentualnego zarządzenia późniejszej ekshumacji: tak.

Pięczęś:

Podpis wójty burmistrza/

Sąd Grodzki w Muszynie w osobie Sędziego Grodzkiego Dr. Z. Sygulskiego, przesłuchał dnia 29 września 1945

wójta gminy

powiatu: Nowy-Sącz

burmistrza miasta: Muszyny

nazwisko i imię: Stanisław Jezierski

wiek: lat 43

miejsce zamieszkania: Muszyna ul. Piłsudskiego

w charakterze świadka w trybie art. 107, 254 § 1.p.c. i 255 K.P.K., który po uprzedzeniu o odpowiedzialności za nieprawdziwe zeznanie, zeznał, jak w powyższym kwestionariuszu, oraz dodał:

"Dane zawarte w powyższym kwestionariuszu zostały przeze mnie, osobiście ustalone na podstawie oświadczeń, zapytywanych mieszkańców gminy, własnych obserwacji i oglądzin miejsca obozu /egzekucji, grobu/

Protokół odczytano i podpisano.

Podpisy:

[Podpisy:]
Z. Sygulski
[Podpis]
[Podpis]

Opowiadanie: Muszyna
Opowiadanie: Muszyna
Opowiadanie: Nowy-Sącz
Opowiadanie: Kraków

449

63

Protokół

W sprawie miejsca masowej egzekucji i masowego grobu osób zamordowanych
okupanta na terytorium miasta Muszyny, spisany w dniu 28 września

Przedmiot: Sędzia Dr Z. Syguliński,
Przewodniczący: Erwin Laurosiewicz,
Funkcjonariusz Zarządu Miejskiego w Muszynie : Jan Bujarski.
Przedmiotem Sądu Grodzkiego Dr Z. Syguliński przy udziale protokolanta Erwina
Laurosiewicza i w obecności funkcjonariusza Zarządu Miasta Muszyny Jana Bu-
jarskiego przeprowadził osobiście w trybie art. 254 § 1 p.c./i 255 k.p.k.
wizję miejsca przestępstwa i masowego grobu i stwierdził co następuje:
Terytorium miasta Muszyny u południowo zachodniego podnóża góry Zamko-
wej w Muszynie w odległości 40 m. od drogi głównej Muszyna Złockie, obecnie
przebiegającej się ulicą Grunwaldzką w lasu świerkowym tuż pod brzegiem który
przebiega urwisko stoku góry Zamkowej mieści się grób masowy w którym leży
zamordowanych Żydów braci Beerów z Rymanowa. Sam grób ma 4 i 1/2 m. dłu-
żokości i 3 m. szerokości, wznosi się nieco ponad poziom, z wierzchu nasyp nie-
co pokryty trawą. Brzegi południowe i zachodnie grobu obłożone zwykłe-
kami z potoku. Ponieważ nie było żadnych wątpliwości, że jest
grób masowy kryjący zwłoki braci Beerów, przeto grobu tego nie rozko-
pano. Według oświadczeń funkcjonariuszów Zarządu Miejskiego ofiary przy-
jęto podczas przekraczania granicy z Czechosłowacji do Polski względ-
nie z Polski do Czechosłowacji i oskarżono je o to, że były Żydami. Wieku
i zawodu i dokładnego adresu ofiar niezdolano ustalić. Egzekucję
zorganizował gestapowiec Karol Grese pochodzący z gestapo w Krynicy. Egzekucję
zorganizowano na miejscu masowego grobu przyczem ofiary zastrzelono bądźże w
odległości bądźże koło grobu. Ofiary rozstrzelano w marcu 1943.

Przebieg zakończono o godz. 13tej.

Protokół odczytano i podpisano:

J. Bujarski
Erwin Laurosiewicz
Z. Syguliński

8/ gdzie zostały pochowane zwłoki /dokładne miejsce/; -/-

9/ opis grobu /grobow/, rozmiary grobu, ile ofiar przypuszczalnie w jednym grobie; ./.

10/ czy przeprowadzono ekshumację zwłok, czy urzędowo /protokół/, gdzie pochowano zwłoki; ./.

11/ czy są podległe do ewentualnego zarządzenia późniejszej ekshumacji:

Ręczęd:

Podpis ~~wójty~~ burmistrza/

Sąd Grodzki w ... Muszynie w osobie Sędziego Grodzkiego Dr. Z. Sygulinski, ~~niekiedy~~ przesłuchał dnia 29 września 1945

~~wójty gminy~~
burmistrza miasta: Muszyny

powiatu: Nowy-Sącz

nazwisko i imię: Stanisław Jezierski

wiek: lat 43

miejsce zamieszkania: Muszyna ul. Piłsudskiego

w charakterze świadka w trybie art. 107, 254 § 1 p.c. i 255 K.P.X., który po uprzedzeniu o odpowiedzialności za nieprawdziwe zeznanie, oznajmił, jak w powyższym kwestionariuszu, oraz dodał:

"Dane zawarte w powyższym kwestionariuszu zostały przeze mnie osobście ustalone na podstawie oświadczeń, zapytywanych mieszkańców gminy, własnych obserwacji i oglądzin miejsca obozu /egzekucji, gro-
bu/

Protokół odczytano i podpisano.

Podpisy:

[Signature]
[Signature]
[Signature]

Miejscowość : Muszyna
Gmina : Muszyna
Powiat : Nowy Sącz
Województwo : Kraków

451

65

Protokół

ogłędzin miejsca masowej egzekucji osób zamordowanych przez okupanta na terytorium miasta Muszyny, spisany w dniu 28, września 1945.

Obecni : Sędzia Dr. Z. Syguliński

Protokolant : Erwin Laurosiewicz

Funkcjonariusz Zarządu Miejskiego w Muszynie : Jan Bujarski

Sędzia Sądu Grodzkiego Dr. Z. Syguliński przy udziale protokolanta : Erwina Laurosiewicza i w obecności funkcjonariusza Zarządu Miasta Muszyny Jana Bujarskiego, przeprowadził osobiście w trybie art. 254 § 1 pkt, c/ 255 KPK, oględziny miejsca przestępstwa i stwierdził co następuje :

Na terytorium Miasta Muszyny w obrębie stacji kolejowej na szlaku kolejowej wia a vis domów Tlarki i Golachowskiego, naprzeciw budynku stacyjnego i w odległości 30 kroków od tegoż budynku odbywały się egzekucje Żydów obywateli węgierskich i czechosłowackich. Według oświadczenia Naczelnika Stacji Olszowskiego w. l. ecie 1944 roku przewożono pociągami Żydów z Węgier i Czechosłowacji. W czasie postoju pewnych pociągów z Żydami w Muszynie, wyciągano z wagonów poszczególne osoby, wyprowadzano te osoby na wyżej opisaną szkarę, tam je strzelano, a ciała wrzucano z powrotem do wagonów. W ten sposób według oświadczenia naczelnika stacji zastrzelono trzy lub cztery osoby. Nazwisk, wieku, zawodu i adresu osób zastrzelonych nie ustalono. Egzekucji dokonywali ci, którzy konwojowali pociągi t. j. "gestapo albo żandarmeria niemiecka". Nazwisk sprawców egzekucji nie ustalono. Egzekucji dokonywano zależnie od widzi mi się danego konwojenta i jego dobrego lub złego humoru.

Czynność zakończono o godzinie 14.30

Protokół odczytano i podpisano :

Jan Bujarski

Erwin Laurosiewicz

Syguliński

Miejscowość: Powroźnik
 Gmina: Muszyń
 Powiat: Nowy Sącz
 Województwo: Kraków

2

✓

K W E S T I O N A R I U S Z

o egzekucjach masowych i grobach masowych.

- 1/ data i miejsce egzekucji: 4 sierpnia 1944 w Powroźniku pow. Nowy Sącz
- 2/ rodzaj egzekucji /rozstrzelanie, powieszenie itp./ rozstrzelanie
- 3/ dane, dotyczące zamordowanych: Polacy

Polacy, Żydzi, cudzoziemcy: Polacy

ile osób zamordowano: zamordowano 3 osoby

skąd przywieziono ofiary; zamordowano na miejscu w ich mieszkaniu

nazwiska, wiek, zawód, adresy:

- 1/ Jakub Hilman ur. 19.3. w 1903 r. Przed wojną kierownik kolejki wąskotorowej w Mikuliczynie, w czasie okupacji przedstawiciel Fm. drzewnej "Osmolit". Mieszkał w Powroźniku w domu Szemana Szczawinskiego.
- 2/ Eugenia Hilman ur. 17.5. w 1906 r. Żona Jakuba Hilmana.
- 3/ Anna Hilman lat 9, córka Jakuba i Eugenii Hilmanów.

4/ czy wiadomo, o co oskarżono ofiary, czy egzekucja była zarządzeniem odwetowym itp.: Ofiary oskarżono prawdopodobnie o to, że są Żydami względnie że są pochodzenia żydowskiego.

5/ kto dokonał egzekucji /żandarmeria, Gestapo, SS, policja, Wehrmacht/: Egzekucję wykonano w ten sposób, że rano dnia 4.8.1944 wpadło kilku gestapowców do mieszkania ofiar w Powroźniku mieszczącego się w domu Szemana Szczawinskiego i tam wszystkich wystrzelano z automatu.

6/ czy znane są nazwiska sprawców /podać nazwiska/: Nazwiska sprawców nie są znane. W każdym razie egzekucję wykonali gestapowcy z Kryniczy i z Nowego Sącza którzy przyjechali autem pod mieszkanie ofiar.

7/ czy zwłoki zostały spalone, zniszczone w inny sposób /gdzie/: Zwłoki pochowano na cmentarzu gr. kat. w Powroźniku w odległości około 800 metrów od miejsca egzekucji tj. od mieszkania Hilmanów.

- 8/ gdzie zostały pochowane zwłoki /dokładne miejsce/; Zwłoki wszystkich 3ch. ofiar zostały pochowane we wspólnym grobie na nowym dotąd niepo-
więconym cmentarzu gr.kat. w Pewrozniku.
- 9/ opis grobu /grobow/, rozmiary grobu, ile ofiar przypuszczalnie
w jednym grobie; Wspólny grób rodziny Hilanow leży po stronie zach-
niej kostnicy, oddalony od tej kostnicy o 3 kreki, ma 2 m. długości i
1.50 m. szerokości, z wierschu nierówny nasyp porośnięty trawą.
- 10/ czy przeprowadzono ekshumację zwłok, czy urzędowo /protokół/,
gdzie pochowano zwłoki: nie.

11/ czy są podawany do ewentualnego zarządzenia późniejszej eks-
humacji

[Signature]
Podpis wójta /burmistrza/

Sąd Grodzki w Muszynie w osobie Sędziego
Grodzkiego Dr. J. Szepilińskiego przesłuchiwał dnia 29. września 1945

wójta gminy: Zbiorowej Muszyna
~~burmistrza miasta;~~

powiatu: Nowy Sącz

nazwisko i imię: Artur Krokowski

wiek: lat 31

miejsce zamieszkania: Muszyna ul. Ogrodowa

w charakterze świadka w trybie art. 107, 254 § 1. p.c. i 255 K.P.K.,
który po uprzedzeniu o odpowiedzialności za nieprawdziwe zeznanie,
zeznał, jak w powyższym kwestionariuszu, oraz dodał:

*Dane zawarte w powyższym kwestionariuszu zostały przeze mnie, oso-
biście ustalone na podstawie oświadczeń, zapytywanych mieszkańców
gminy, własnych obserwacji i oglądzin miejsca obozu /egzekucji, gro-
bu/

Protokół odczytano i podpisano.

Podpisy:

[Signature: Krokowski Artur]
[Signature: Z. Bajowska]

[Signature: M. Guliniński]

Miejscowość : Powroźnik
Gmina : Maszyna
Powiat : Nowy Sącz
Województwo : Kraków

453

67

Protokół

Oględzin miejsca masowej egzekucji i masowego grobu osób zamordowa-
nych przez okupanta w gromadzie Powroźnik w domu Semana Szczawińskiego

Nr.d. 105. spisany w dniu 29. września 1945

Obecni : Sędzia Dr. Z. Syguliński

Protokolant : Erwin Laurosiewicz

Funkcjonariusza Zarządu Gminy Maszyna : Stanisław Susitko

Sędzia Sądu Grodzkiego Dr.Z. Syguliński przy udziale protokolanta

Erwina Laurosiewicza i w obecności funkcjonariusza Zarządu Gminy Maszyna

Stanisława Susitki przeprowadził osobiście w trybie art. 254 § 1 pkt.c/
i 255 kpk. oględziny miejsca przestępstwa i masowego grobu i stwierdził
co następuje :

W gromadzie Powroźnik przy Grodzie Powroźnik- Krynica wieś, zaraz za
mostem na rzece Łaszynce jadąc w stronę Krynicy wsi, w odległości 5 do
6 metrów od drogi, i powyżej 2 do 3 metrów od poziomu drogi stoi dom
murowany parterowy Semana Szczawińskiego pod Nr. 105. Dom ten był miejscem
masowej egzekucji rodziny Hilmanów.Na podstawie oświadczenia małżonki
Semana Szczawińskiego - Lubomiry Szczawińskiej i żony leśniczego w gro-
madzie Powroźnik Krzyszkowej - rodzina Hilmanów składająca się z trzech
osób a to Jakuba Hilmana,urodzonego 19/3. 1903, Eugenii Hilmanowej uro-
dzonej 17/5 1906, i córki Jakuba i Eugenii - Anny Hilman lat,9 mieszka-
ła w domu Semana Szczawińskiego i zajmowała mieszkanie od strony drogi,
składające się z pokoju i kuchni.Jakub Hilman,który przed wojną był kie-
rownikiem kolejki wąskotorowej w Mikuliczynie, był w czasie okupacji
przedstawicielem firm " Osmolit " i mieszkał w Powroźniku ostatnio
w domu Semana Szczawińskiego.Jakub i Eugenia Hilmanowie byli na kilka
miesięcy przed egzekucją aresztowani przez "Gestapo" jako podejrzani
prawdopodobnie o pochodzenie żydowskie, przebywali jakiś czas w więzieniu

a następnie zostali wypuszczeni. Według oświadczenia Lubomiry Szczawińskiej po upływie około dwóch miesięcy od wypuszczenia Hilmanów na wolność zajechało w dniu 4. sierpnia 1944 r. około godziny 8-mej rano pod dom Szczawińskiego autem kilku gestapowców z Krynicy i prawdopodobnie z Nowego Sącza, trzech z tych gestapowców wpadło do mieszkania Hilmanów i tam w mieszkaniu wszystkich t.j. całą rodzinę wymordowali strzelając z auto-matu. W chwili egzekucji w mieszkaniu Hilmanów byli tylko pomordowani i gestapowcy. Gdyż gestapowcy nie dopuścili nikogo do mieszkania Hilmanów a obecną w kuchni Hilmanów Lubomirę Szczawińską z mieszkania względnie z kuchni wydalili. Po dokonaniu mordu mieszkanie Hilmanów zostało przez gestapowców zrabowane, kompletnie. Gestapowcy wydali polecenie by zwłoki rodziny Hilmanów natychmiast pochowano, przyczem nadmienili by zwłoki pochowano tam gdzie się chowa padlinę. Miejscowa ludność pochowała zwłoki rodziny Hilmanów we wspólnym grobie na nowym dotąd nie poświęconym cmentarzu gr. kat. który to cmentarz łączy się bezpośrednio z częścią cmentarza poświęconego. Ten masowy grób rodziny Hilmanów leży w odległości około 800 metrów od miejsca egzekucji t. j. od mieszkania Hilmanów. Sam grób Hilmanów znajduje się 1 i 1/2 metra na zachód od kostnicy, ma 2 metry długości i 1.50 m. szerokości, z wierzchu nierówny nasyp pokryty trawą. Ponieważ nie było żadnych wątpliwości że jest grób Hilmanów, przeto grobu tego nie rozkopywano. Według oświadczenia Lubomiry Szczawińskiej ofiary oskarżono prawdopodobnie to że były pochodzący żydowskiego. Hilmanowie są zameldowani w gminie jako Polacy. Czynność zakończono o godz. 16-tej, -a następnie udano się do lasu na terenie Wójkowa gdzie leży dalszy masowy grób ofiar pomordowanych przez okupanta.

Protokół odczytano i podpisano :

Lubomira

Przedstawiciel

Lubomira